

INFONOTA

Aan: aanbieders van rechtstreeks toegankelijke hulp (RTH-diensten), bijstandsorganisaties, diensten ondersteuningsplan (DOP), groenezorginitiatieven, multidisciplinaire teams (MDT), multifunctionele centra (MFC), observatie-/ diagnose- en behandelingsunits (ODB), organisaties voor vrijetijdszorg, ouderinitiatieven, revalidatiecentra (REVA), forensische VAPH-units, vergunde zorgaanbieders (VZA), gebruikersverenigingen met informatieloket

{datum van de infonota}

INF/20/149

Contactpersoon Ellen De Visscher-Lander Huygens-Jos Theunis

E-mail avf@vaph.be

Telefoon 02 249 36 66

Bijlagen 3

Opflakking COVID-epidemie: lokale aansturing en mogelijke maatregelen

Geachte mevrouw of heer,

Het is voor iedereen die een beetje de media volgt al duidelijk dat we momenteel een heropflakking van de COVID-19 epidemie in ons land meemaken. Gelukkig kunnen we vandaag met meer kennis en beschermingsmateriaal deze situatie tegemoet zien dan in het begin van de crisis. Niettemin zal u zich afvragen wat er nu van diensten en zorgaanbieders die door het VAPH erkend of vergund zijn, verwacht wordt.

Voorlopig gaan we niet terug naar algemene strenge restricties op het zorgaanbod. Doordat we nu over voldoende beschermingsmateriaal beschikken, blijft toch wel de ambitie om de hulp- en dienstverlening maximaal op peil te houden. Toch kan het aangewezen zijn, zeker als er in uw buurt of gemeente meerdere

nieuwe infecties gedetecteerd worden, bijkomende maatregelen te nemen. Die maatregelen vereisen echter maatwerk, aangepast aan een analyse van de lokale situatie en het risiconiveau. Binnen de Nationale Veiligheidsraad werd beslist om hierin een grotere rol toe te kennen aan de lokale besturen.

1. Aansturing op het lokale niveau

Sinds midden juli 2020 stellen we opnieuw een dagelijkse toename vast van het gemiddeld aantal besmettingen met COVID-19 in de samenleving.

De vastgestelde verhogingen maken dat diensten en zorgaanbieders zich zorgen maken over de mogelijke impact op hun organisatie en gebruikers. Een verhoogde alertheid en nauwgezette monitoring van de situatie is cruciaal. De lokale Sciensano-data zijn te raadplegen op

<https://datastudio.google.com/embed/reporting/c14a5cfc-cab7-4812-848c-0369173148ab/page/giyUB>.

Om de evolutie van het coronavirus lokaal te monitoren, hanteert Sciensano drie waarschuwingdrempels:

- Vijf opeenvolgende dagen is het cumulatief aantal nieuwe bevestigde besmettingen over de laatste zeven dagen in een stad of gemeente gelijk aan, of hoger dan, 20 per 100.000 inwoners.
- Er zijn minstens vijf dagen op rij nieuwe besmettingen vastgesteld.
- Er is sprake van een stijgend aantal nieuwe gevallen gedurende vier van de zeven voorbije dagen.

Zijn twee van deze drie waarschuwingdrempels overschreden, dan zal het agentschap Zorg en Gezondheid (team Infectieziektebestrijding) dit onder meer signaleren aan het lokale bestuur en wordt de situatie door Zorg en Gezondheid ter plaatse verder geanalyseerd. Indien Zorg en Gezondheid de uitbraak bevestigt, worden gepaste maatregelen voorgesteld. Zorg en Gezondheid zal eveneens het lokale bestuur vragen proactief contact op te nemen met zorgaanbieders op hun grondgebied waar kwetsbare mensen verblijven; dit wordt nog verder geoperationaliseerd.

Indien gewenst, kan de zorgaanbieder, om een goed en volledig beeld te krijgen van de lokale situatie, bijvoorbeeld indien men een verhoogd aantal besmettingen in de regio vaststelt zelf contact opnemen met de noodplanning van het lokale bestuur. Het is bovendien niet zeker dat de lokale overheid alle zorgaanbieders die in zijn gemeente actief zijn, kent. Ook in dat geval is een actieve contactname aanbevolen.

Zij kunnen helpen om, samen met het Agentschap Zorg en Gezondheid, de lokale situatie in te schatten, vooral wat het risico voor de voorziening betreft. Zij kunnen indien nodig in extra ondersteuning voor de zorgaanbieder (directie, medisch verantwoordelijke) voorzien. Wanneer er een lokale uitbraak wordt vastgesteld, is het immers belangrijk de aard en impact ervan te kennen om zo goed te kunnen bepalen of en welke maatregelen de zorgaanbieder kan of moet treffen. Dit gebeurt best na lokaal overleg.

Het draaiboek dat de lokale besturen wordt aangereikt kunt u raadplegen op

<https://www.vlaanderenhelpt.be/draaiboek-1>.

2. Consequenties voor voorzieningen voor personen met een handicap

De draaiboeken voor lokale besturen, zoals hiervoor geschetst, bepalen dat bij vaststelling van lokale uitbraken alle lokale partners samen overleggen over de te nemen maatregelen, met het doel deze uitbraken snel onder controle te krijgen. Vanuit het VAPH geven we hierbij een richtinggevend kader mee, dat door het VAPH erkende en vergunde diensten en zorgaanbieders in dit overleg kunnen hanteren. Deze elementen per ondersteuningsvorm zijn zoals gesteld richtinggevend, en niet dwingend. Het is mogelijk dat uit een gedetailleerde analyse blijkt dat in een gemeente waar de toestand op zich problematisch is, er toch minder risico is voor de VAPH-dienst of -zorgaanbieder. Het kan ook zijn dat de burgemeester in samenspraak met de betrokken federale instanties striktere richtlijnen oplegt dan wat binnen dit richtinggevend kader naar voor wordt geschoven. Daarnaast moeten natuurlijk de algemeen geldende maatregelen uitgevaardigd door de Nationale Veiligheidsraad strikt opgevolgd worden.

Om voldoende te kunnen differentiëren, werkte het VAPH een kader uit per ondersteuningsvorm.

Eerder ontving u reeds communicatie waarin u gevraagd werd zich voor te bereiden op eventuele nieuwe besmettingen in de voorziening of een opflakking van COVID-19 in de ruimere samenleving door het eigen beleid verder vorm te geven en te consolideren in een draaiboek. Dit kader dient hierin zijn plaats te hebben.

Globaal kunnen we de toestand in een bepaalde gemeente of wijk omschrijven als drie mogelijke situaties:

Situatie 0: Er zijn in de samenleving geen COVID-19-besmettingen meer. Alles is volledig veilig en er dienen geen bijzondere maatregelen genomen te worden.

Situatie 1: Het aantal nieuwe COVID-19-besmettingen is relatief laag of zelfs 0, maar doordat er elders (buiten de eigen stad of gemeente) nog regelmatig infectiehaarden opduiken, blijft waakzaamheid geboden. We beschouwen dit als de huidige situatie in die gemeenten waar er geen alarmerende verhoging van besmettingen geregistreerd werd.

Situatie 2: Het aantal besmettingen in de gemeente of wijk is alarmerend. Van de volgende drie indicatoren zijn er twee van toepassing:

- Vijf opeenvolgende dagen is het cumulatief aantal nieuwe bevestigde besmettingen over de laatste zeven dagen in een stad of gemeente gelijk aan, of hoger dan, 20 per 100.000 inwoners.
- Er zijn minstens vijf dagen op rij nieuwe besmettingen vastgesteld.
- Er is sprake van een stijgend aantal nieuwe gevallen gedurende vier van de zeven voorbije dagen.

Situatie 3: Er zijn talrijke uitbraken, niet meer beperkt tot bepaalde lokaliteiten. Er wordt teruggegrepen naar algemene federale maatregelen.

Situatie 1 is de huidige situatie binnen het 'nieuwe normaal', waarbij zoals eerder gecommuniceerd de dienstverlening maximaal doorgaat, zij het met inachtneming van de nodige voorzorgsmaatregelen.

Bij situatie 2 zullen, zoals omschreven in het draaiboek, de diensten van Zorg en Gezondheid actie ondernemen, en wordt overleg tussen de lokale partners opgestart. De burgemeester kan overwegen om voor welbepaalde diensten en voorzieningen, in de hele gemeente of in bepaalde delen van de gemeente, extra maatregelen te nemen, dit na afstemming met het Nationaal Crisiscentrum (NCCN). Deze maatregelen kunnen een effect hebben op uw aanbod.

Indien de situatie - en daarbij ook het risico op verspreiding van COVID-19 in de voorziening - in de eigen regio ongunstig evolueert, kunnen bijgaande richtlijnen gebruikt worden als maatregelen die de zorgaanbieder of dienst zelf kan nemen. De zorgaanbieder of dienst kan bijgaande richtlijnen ook gebruiken als leidraad binnen lokale overlegstructuren om het gespreks- en verwachtingskader vanuit het VAPH te vertolken. Op die manier weten de lokale autoriteiten welke verwachtingen in een bepaalde situatie gesteld worden vanuit de Vlaamse overheid. Op basis van die specifieke elementen kan de lokale autoriteit alsnog beslissen om afwijkingen toe te staan, dit na overleg met de Gouverneur en het Agentschap Zorg en Gezondheid.

Ondanks de definitie van de situaties, kan de impact voor twee zorgaanbieders totaal verschillend zijn, ook binnen eenzelfde gemeente. Zo kan de ene zorgaanbieder gelegen zijn in een wijk met zeer veel nieuwe besmettingen, waarbij er eventueel zelfs gebruikers uit deze wijk ondersteund worden, terwijl een andere zorgaanbieder in een andere deelgemeente ligt waar er geen bijzondere problemen zijn. De analyse van welke maatregelen nu exact aangewezen zijn voor welke dienst of zorgaanbieder, moet dus gebeuren door de lokale partners, ondersteund door de diensten van Zorg en Gezondheid en de federale instanties (zie draaiboek).

De algemene preventieve en hygiënische maatregelen voor VAPH-zorgaanbieders blijven van kracht. Ook de richtlijnen omtrent 'Omgaan met clusteruitbraak COVID-19' en 'Teststrategie en contactopsporing' blijven gelden. Binnen elke situatie is het dus mogelijk dat uw organisatie moet omschakelen naar de richtlijnen omtrent uitbraak. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat u als zorgaanbieder gelegen bent in een gebied waar nog geen lokaal overleg is opgestart, maar dat u in de residentiële setting toch geconfronteerd wordt met een uitbraak van COVID-19. Dan moet u op organisatieniveau andere maatregelen nemen dan degene die het richtinggevend kader voorschrijft.

In situatie 3 zal teruggerepen worden naar federale maatregelen. Dat betekent dat het richtinggevend kader voor situatie 2 het richtinggevend kader zal zijn voor alle door het VAPH erkende diensten en zorgaanbieders.

U vindt in bijlage een richtinggevend kader per situatie voor :

- de collectieve dag- en woonondersteuning voor volwassenen
- de collectieve dag- en woonondersteuning binnen MFC's
- mobiele, ambulante en ADL-ondersteuning.

3. Gebruik van mondneusmaskers

De algemene preventieve en hygiënische maatregelen blijven van kracht, behoudens wat betreft het gebruik van mondmaskers. Op uitdrukkelijk verzoek van de Taskforce COVID-19 Zorg is het gebruik van een mondmasker verplicht voor alle verzorgend en begeleidend personeel in alle situaties, behalve bij kinderen jonger dan 12 jaar. Als het om fysiek kwetsbare kinderen gaat, is een mondmasker ook bij -12-jarigen verplicht. Van residenten die samen een leefbubbel uitmaken wordt niet verwacht dat ze binnen de leefgroep een mondneusmasker dragen.

De Vlaamse Overheid blijft chirurgische maskers (type II en II-R) leveren tot eind 2020. Bij uitbraak kan extra materiaal zoals schorten, handschoenen en FFP2-maskers besteld worden via <https://www.vaph.be/maatregelen-coronavirus/professionelen> (zie grijze tegel 'Omgaan met clusteruitbraak COVID-19'). Hou er rekening mee dat u zelf ook bestellingen dient te plaatsen. Niet alle materialen worden via de overheid bedeed. Leveringen van materialen vragen enige tijd vanaf het moment van bestelling, dus plaats uw bestellingen tijdig in functie van uw behoeften.

4. Afsluitend

Tenslotte blijven we verwijzen naar het ethisch kader. Er zal blijvend een afweging moeten gebeuren tussen het psychosociaal welzijn van personen en de gezondheidsrisico's. Die kunnen uiteenlopen naargelang de medische of psychosociale kwetsbaarheid van de doelgroep. Zoals in de richtlijnen reeds meegegeven, blijft het de bedoeling om maximaal verder te voorzien in zorg en ondersteuning, zij het eventueel op een andere, met de gebruiker en de gebruikersraad afgesproken wijze, en moet het volledig stoppen van dienstverlening maximaal vermeden worden. De Vlaamse overheid blijft ook verder instaan voor de bedeling van beschermingsmateriaal om dit mogelijk te maken.

Uiteraard hadden we liever een behoud of verdere versoepeling van maatregelen aangekondigd, maar de situatie noopt tot verdere voorzichtigheid en alertheid. Door uw inspanningen, op alle niveaus, van logistiek medewerker bij de zorgaanbieder tot en met kaderpersoneel binnen de koepelvereniging, is de impact op de gezondheid van medewerkers en gebruikers binnen de VAPH-sector, op een beperkt aantal uitzonderingen na, niet dramatisch geweest. In naam van alle gebruikers en medewerkers danken we nogmaals iedereen die zijn steentje daartoe heeft bijgedragen. We durven u vragen om met hetzelfde doorzettingsvermogen ook deze fase weer het hoofd te bieden.

James Van Casteren
Administrateur-generaal